

Sinertääkö Suomen biotalous?

teksti: MARJATTA SIHVONEN

Kuva: Vastavalo

Luonnonvarakeskuksessa ja Suomen ympäristökeskuksessa valmistellaan maa- ja metsätalousministeriön johdolla Suomen sinisen biotalouden tiekarttaa. Samaan aikaan kootaan myös tietoa alan kasvumahdollisuuksista yksin kansiin. Vesiin liittyvässä osaamisessa uskotaan olevan paljon potentiaalia.

Väestön kasvu ja elintapamuutokset pakottavat etsimään uusia ratkaisuja maailman vesihuoltoon ja alkutuotantoon. Kalankasvatus on jo ylittänyt naudanlihan tuotantomäärät, ja vesiviljely on maailman nopeimmin kasvava alkutuotannon muoto.

– Veden merkitystä biotaloudessa on syytä korostaa, sillä Suomella on paljon siihen liittyviä mahdollisuuksia. EU:ssa sininen kasvu määritellään mereen liittyvänä liiketoimintana. Suomessa näemme puhtaan veden luonnonvarana ja veteen liittyvän osaamisen laajemminkin tärkeänä, maa- ja metsätalousministeriön asiantuntija **Timo Halonen** sanoo.

– Pohjoismaat ja toisaalta eri toimijat Suomessakin ymmärtävät sinisen biotalouden toisistaan poiketen, jatkaa Luken Sininen biotalous -temaattisen ohjelman päällikkö **Asmo Honkanen**.

Honkanen ja Halonen ovat mukana laatimassa sekä kansallista että pohjoismaista sinisen biotalouden tiekarttaa. Heidän näkemyksensä mukaan on tärkeää määritellä, mitä siniseen biotalouteen kuuluu ja mitä se ei ole. Tiekartat selkeyttävät alan yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet.

– Vesiluonnonvarojen kestävä hyödyntäminen voisi olla yhdistävä tekijä, jossa Pohjoismaat ovat aidosti maailman parhaita. Sekä EU:ssa että FAO:ssa on tärkeää, että meillä on vahva maaryhmä, joka

Kuva: Sanna Kettunen

nostaa asioita esiin ja vaikuttaa tutkimusrahoitukseen ja politiikkaan. Pohjoismaiden tiekartta jäsentää tekemistä pitkällä aikavälillä, Halonen tiivistää.

Tiekartat menevät joulukuussa Pohjoismaiden ministerineuvoston käsiteltäviksi.

Sinisissä tilastoissa kasvun näkymiä?

Samaan aikaan tiekarttojen kanssa etenee sinisen biotalouden tilastointi. Maa- ja elintarviketalouden tilastoista yhdisteltävät tiedot eivät ole Honkasen mukaan vielä kaikilta aloilta kattavia, mutta kasvun mahdollisuudet ovat näkyvissä.

– Lukessa on tehty laaja tilastojulkaisu, jossa sinisen biotalouden tutkimus ja tilastot käyvät vuoropuhelua uudella tavalla, Honkanen kertoo.

Arvioita taloudellisesta kasvupotentiaalista tehdään vuoteen 2025 saakka.

– Kasvun edellytyksenä on, että pystymme kansainvälistymään vesiosaamisessa sekä rakentamaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, Halonen toteaa.

Kotimaasta Halonen nostaa esimerkiksi kalatuotannon kauppataseen, joka on 350 miljoonan arvosta negatiivinen. Kotimaiseen kalankäyntään voitaisiin

vastata nopeastikin omalla tuotannolla ja uusilla tuotteilla.

– Meidän pitäisi pystyä hyödyntämään kala kotimaan arvoketjussa korkean jalostusarvon tuotteina, Halonen sanoo.

Myös vesimatkailla ja hyvinvointipalveluissa on Halosen mukaan erittäin hyvät kasvun mahdollisuudet.

Uusia tulokulmia

Lukessa sinistä tulevaisuutta rakennetaan tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteisillä pilottihankkeilla.

Honkasen mukaan alan kehittäminen liittyy kaikkeen tuotantoon, jossa hyödynnetään vettä – kalastuksesta hyvinvointipalveluihin ja teollisiin symbiooseihin. Haasteena on sektorijattelun purku ja tietovarantojen käyttö.

– Sininen biotalous ei tarkoita sitä, että olisimme vielä keksineet jotakin uutta, vaan sitä, että katsomme asioita uudesta tulokulmasta.

Luken pilottihankkeissa korostetaan kokeilemista. Tutkimuksen aikajänne ongelman tunnistamisesta tulosten julkaisemiseen on liike-elämälle usein liian pitkä, joten piloteissa ideat viedään heti käytäntöön. Tällöin on kuitenkin varauduttava myös epäonnistumisiin.

Halonen painottaa, että julkinen sektori ei voi kehittää sinistä biotaloutta yksin.

▲ Sinisen biotalouden kehittäminen liittyy kaikkeen tuotantoon, jossa hyödynnetään vettä tavalla tai toisella.

– Elinkeinoelämäkin on saatava ulos laatikostaan. Myös pörssiyritysten pitäisi lähteä mukaan uusiin biologisiin tuotantotapoihin, joilla voidaan tehdä isoja läpimurtoja, miettii Honkanen.

Lähtökohtana kestävä kehitys

Biotalouteen on kotimaan mediassa ja tutkimuskentällä kohdistettu kritiikkiä kestävyden alistamisesta kasvulle. Sinisen biotalouden kehittäjät vakuuttavat, että ympäristöpolitiikan ja yritystoiminnan tavoitteet voidaan sovittaa yhteen.

– Kaikissa globaaleissa haasteissa korostuvat vesiin liittyvät käyttöpainet. Vain kestävä toimintatavat tarjoavat yrityksille pitkän aikavälin kilpailuedut, siitä olemme ympäristöministeriön kanssa yhtä mieltä. Perustutkimuksesta ja vesien hyvän tilan saavuttamisesta ei voi tinkiä, muuten ei voida luoda kestäviä ratkaisuja, Halonen sanoo.

Onnistumisia sinisillä rintamalla Honkanen ja Halonen odottavat jo kymmenen vuoden kuluttua. Jos kunnianhimoiset tavoitteet toteutuisivat, Suomi tunnettaisiin tuolloin kansainvälisenä vesiosaajana, alan kauppatase olisi positiivinen ja julkinen ja yksityinen sektori toimisivat yhdessä. ■